

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 27 lipca 2023 r.

BADK.DPK.133.117.2023

P10-56/23	Data wpływu petycji 29 maja 2023 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 26 lipca 2023 r.

KODEKS KARNY WYKONAWCZY
TEMAT
PODWYŻSZENIE DOLNEJ KWOTY GRZYWNY ZAMIENIANEJ
NA KARĘ POZBAWIENIA WOLNOŚCI

WNOSZACY PETYCJE: petycja indywidualna

Roman Jacek Arseniuk.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą w celu zmiany ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy w celu podwyższenia dolnej kwoty grzywny zamienianej na karę pozbawienia wolności do kwoty co najmniej 100 złotych.

UZASADNIENIE WNOSZACEGO PETYCJE:

Zdaniem wnoszącego petycję, „wycenienie” jednego dnia pozbawienia wolności na kwotę 20 złotych urąga konstytucyjnie chronionej godności człowieka. Autor wskazał, że zamiana 600 złotych grzywny na 30 dni pozbawienia wolności naraża państwo na zdecydowanie wyższe koszty, z uwagi na konieczność utrzymania osadzonego w zakładzie karnym.

Ponadto autor petycji uważa, że wprowadzenie rozwiązania stanowiącego, że jeden dzień pozbawienia wolności jest równoważny grzywnie w kwocie od 20 do 4 000 złotych prowadzi do naruszenia zasad sprawiedliwości i równości.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 127) w **art. 46** reguluje zagadnienie zastępczej kary pozbawienia wolności. W sytuacji gdy egzekucja grzywny okazała się bezskuteczna lub z okoliczności sprawy wynika, że byłaby ona bezskuteczna, sąd zarządza wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności. Możliwe jest to wówczas, gdy skazany oświadczy, że nie wyraża zgody na podjęcie pracy społecznie użytecznej lub gdy zamiana grzywny na pracę społecznie użyteczną jest niemożliwa lub niecelowa. Przyjmuje się, że jeden dzień pozbawienia wolności jest równoważny dwóm stawkom dziennym grzywny, przy czym kara zastępcza nie może przekroczyć 12 miesięcy pozbawienia wolności, jak również górnej granicy kary pozbawienia wolności za dane przestępstwo. jeden dzień pozbawienia wolności jest równoważny grzywnie w kwocie od 20 do 4 000 złotych.

Zgodnie z **art. 47**, jeżeli grzywna została uiszczona w części, prezes sądu lub upoważniony sędzia zarządza zmniejszenie kary zastępczej w sposób odpowiadający stosunkowi kwoty zapłaconej do wysokości grzywny.

W posiedzeniu w przedmiocie zarządzenia wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności ma prawo wziąć udział prokurator, skazany oraz jego obrońca, a gdy skazany

pozostaje pod dozorem - również sądowy kurator zawodowy, osoba godna zaufania lub przedstawiciel stowarzyszenia, instytucji albo organizacji społecznej (**art. 48**).

Jeżeli skazany oświadczy na piśmie, że podejmie pracę społecznie użyteczną i podda się rygorom z nią związanym sąd może w każdym czasie wstrzymać wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności (**art. 49**).

W przypadku, gdy wykonanie kary grzywny w innej drodze okazało się niemożliwe lub niecelowe, a grzywna nie została przez skazanego uiszczona z przyczyn niezależnych, sąd może, w szczególnie uzasadnionych wypadkach, grzywnę umorzyć w części, zaś wyjątkowo - również w całości.

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2023 r. poz. 1138) w **art. 32** wprowadza następujący katalog kar:

- 1) grzywna;
- 2) ograniczenie wolności;
- 3) pozbawienie wolności;
- 4) 25 lat pozbawienia wolności;
- 5) dożywotnie pozbawienie wolności.

Grzywnę wymierza się w stawkach dziennych, określając liczbę stawek oraz wysokość jednej stawki; jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, najniższa liczba stawek wynosi 10, zaś najwyższa 540. Ustalając stawkę dzienną, sąd bierze pod uwagę dochody sprawcy, jego warunki osobiste, rodzinne, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe; stawka dzienna nie może być niższa od 10 złotych, ani też przekraczać 2 000 złotych (**art. 33**).

INFORMACJE DODATKOWE:

Jak wskazują poglądy doktryny, zamiana kary grzywny na karę zastępczego pozbawienia wolności jest najbardziej radykalną formą prowadzącą do uznania grzywny za wykonaną. Oznacza ona fizyczne pozbawienie wolności skazanego, a w swojej formie wykonywana jest tak jak orzeczona w wyroku skazującym kara pozbawienia wolności. Może więc prowadzić albo do wydłużenia pozbawienia wolności w sprawie, jeśli grzywna była orzeczona obok kary pozbawienia wolności, albo, co znacznie bardziej dolegliwe, w sprawie, w której sąd uznał, że pozbawienie wolności jest zbędną, nadmiernie restrykcyjną karą, i ograniczył się do grzywny.

Jest to więc, jako jedna z form pozbawienia wolności osobistej człowieka, środek ostateczny. W konsekwencji podkreślić należy, że nieskuteczność egzekucji sama w sobie nie tworzy podstaw do orzeczenia zastępczej kary pozbawienia wolności. Dyrektywy

wskazane w art. 46 § 1 k.k.w. wskazują na istnienie nakazu uprzedniego rozważenia przez sąd możliwości orzeczenia zastępczej pracy jako pierwotnego wyboru przed nakazem wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności.

Wskazuje się, że niecelowość orzeczenia zastępczej pracy związana jest z oceną, że praca ta nie zostanie wykonana albo jej wykonanie nie doprowadzi do zakładanego celu społecznego – tj. jej użyteczności. Jeśli więc skazany uprzednio wielokrotnie odstępował samowolnie od wykonania takiej pracy zastępczej albo wykonując ją, stwarzał zagrożenie dla społeczeństwa, to sąd ma podstawy uznać, że zastępcze formy pracy są niecelowe. Uprzednia odmowa świadczenia pracy zastępczej nie jest jednak samoistną przesłanką odmowy, o ile okoliczności świadczą o tym, że aktualna wola jest prawdziwa. Skazany ma bowiem prawo do zmiany zachowania.¹

OPRACOWAŁ

Arkadiusz Waszkiewicz

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz

---

¹ Gerecka-Żołyńska Anna (red.), Kodeks karny wykonawczy. Komentarz. 2023.